

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: «Ελπίζω ότι πρόκειται απλώς δια προσωπική γνώμη»

Σε πρόσφατες δημοσιεύσεις στον τύπο ορισμένοι Έλληνες Ιεράρχες τοποθετήθηκαν επί της θέσεως της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας σχετικά με θέματα, τα οποία άπτονται όλων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών. Στη συνέντευξή του προς την ιστοσελίδα «Pravoslavie.ru» ο Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας, Πρόεδρος του ΤΕΕΣ σχολίασε τις πρόσφατες δηλώσεις των Μητροπολιτών Γέροντος Χαλκηδόνης Αθανασίου και Προύσης Ελπιδοφόρου.

– Σεβασμιώτατε, προς το τέλος του παρελθόντος έτους το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων δημοσίευσε συνέντευξη του Ιεράρχου του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνης Αθανασίου, όπου ειδικότερα καταγγέλλει ότι το Πατριαρχείο Μόσχας σαμποτάρει την Αγίαν και Μεγάλην Σύνοδον. Ενώ ένας άλλος Ιεράρχης της ίδιας Εκκλησίας Μητροπολίτης Προύσης Ελπιδοφόρος σε προσφάτως δημοσιευμένο άρθρο του με τίτλο «Primus sine paribus» ισχυρίζεται ότι η Εκκλησία της Ρωσίας φαίνεται «να επιλέγει διά μίαν εισέτι φοράν την απομόνωσιν...από την κοινωνίαν των Ορθοδόξων Εκκλησιών». Πως σχολιάζετε αυτές τις καταγγελίες;

– Δεν υπάρχει καμία Τοπική Ορθόδοξη Εκκλησία, η οποία να υποστηρίζει τέτοια εντατική επικοινωνία με λοιπές κατά τόπους Εκκλησίες, όπως εκείνη της Ρωσίας. Ο Αγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας και πασών των Ρωσσιών Κύριλλος μόνο τον τελευταίο χρόνο τέλεσε ιερά συλλείτουργα και είχε αδελφικές συνομιλίες με Προκαθημένους των 13 κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών (δηλαδή, με όλους εκτός από ένα), και με μερικούς από αυτούς - κατ' επανάληψη.

Υπάρχει μια πολύ έντονη ανταλλαγή αντιπροσωπειών σ' επίπεδο Ιεραρχών, θεολόγων, κληρικών και λαϊκών.

Αναφορικώς δε προς τις διορθόδοξες επαφές να σημειώσω ότι η Πανορθόδοξη Σύνοδος προετοιμάζεται για περισσότερα από 50 χρόνια, και η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία από την αρχή μέχρι σήμερα λαμβάνει ενεργό μέρος στις προπαρασκευαστικές εργασίες. Επιπλέον, το Πατριαρχείο Μόσχας, δίδοντας μεγάλη σημασία στην επερχόμενη σύνοδο, μελετά επισταμένως όλα τα θέματα της ημερησίας διατάξεώς της. Άλλο είναι ότι όλες οι μέθοδοι της προπαρασκευαστικής εργασίας, οι οποίες εφαρμόζονταν μέχρι σήμερα στο πανορθόδοξο επίπεδο αποδείχθησαν ελλιπείς. Ιδού είναι η αιτία της παρατάσεως της προπαρασκευής της Συνόδου. Φρονώ ότι διά την εντατικοποίηση της προσυνοδικής διαδικασίας είναι ανάγκη να συσταθεί ένα

αποτελεσματικό πανορθόδοξο όργανο, ικανό να φέρει εις πέρας αυτή την πρωτοβουλία. Εάν έχουμε να αντιμετωπίσουμε αυτό τον σκοπό, επιβάλλεται να συνεργόμαστε διά προπαρασκευαστική εργασία, ας πούμε, κάθε μήνα και όχι μια φορά σε μερικά χρόνια.

– Συζητείται το θέμα της Πανορθόδοξου Συνόδου στο επίπεδο των Αρχηγών των Εκκλησιών;

– Η Σύνοδος είναι οπωσδήποτε από τα θέματα, των οποίων άπτεται κατά τις συνομιλίες του με τους Προκαθημένους των Ορθόδοξων Εκκλησιών τα τελευταία χρόνια ο Αγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος. Ειδικότερα δε συζητήθηκε έντονα κατά τις συναντήσεις με τους Προκαθημένους κατά τη διάρκεια των εορτασμών της 1025ετίας Βαπτίσεως των Ρως στο τέλος του περασμένου Ιουλίου. Κατά τη συνομιλία του Παναγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίου και του Αγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών Κυρίλλου, η οποία πραγματοποιήθηκε στις αρχές του περασμένου Οκτωβρίου στο Μαυροβούνιο, επίσης δόθηκε μεγάλη έμφαση στο θέμα της προπαρασκευής της Πανορθόδοξου Συνόδου. Επίσης το εν λόγω θέμα ήταν από τα κεντρικότερα κατά τις συνομιλίες του Προκαθημένου της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσσίας με τον Μακαριώτατο Πατριάρχη Αντιοχείας Ιωάννη, ο οποίος πραγματοποιούσε την ειρηνική του επίσκεψη προς το Πατριαρχείο Μόσχας.

Πρόσφατα ο Παναγιώτατος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίος απέστειλε πρόσκληση προς τους Προκαθημένους των κατά τόπους Ορθόδοξων Εκκλησιών για να συμμετάσχουν στη Σύναξη Προκαθημένων, όπου από τα κεντρικότερα θέματα θα είναι η προπαρασκευή της Πανορθόδοξου Συνόδου.

– Πως σχολιάζετε τις καταγγελίες του Μητροπολίτου Αθανασίου ότι στηριζόμενο από το κράτος το Πατριαρχείο Μόσχας, «έχει ηγεμονιστικές τάσεις συχνά συνεπικουρούμενον και από τους δορυφόρους του (Τσεχίαν, Πολωνίαν κλπ.);

– Είναι δύσκολο να σχολιάσει κανείς αυτό τον ισχυρισμό, διότι είναι εντελώς ατεκμηρίωτος. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας συνεργάζεται με τις κρατικές δομές της Ρωσίας, της Ουκρανίας, της Λευκορωσίας και των λοιπών χωρών της ευθύνης της στους τομείς του κοινωνικού έργου, της πολιτιστικής και θρησκευτικής αγωγής των νέων γενιών, της διαποίμανσης των στρατιωτών και φυλακισμένων, της διατηρήσεως των ιστορικών μνημείων κλπ. Από το Βυζάντιο κληρονομήσαμε την παράδοση συνεργασίας της Εκκλησίας με την Πολιτεία, την «συμφωνία» μεταξύ εκκλησιαστικών και κρατικών αρχών.

Όσον δε αφορά τις σχέσεις με τις αδελφές κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες η Ρωσική Εκκλησία τις διατηρεί εντελώς αυτοτελώς, με συνέπεια υποστηρίζοντας το δικαίωμα κάθε Αυτοκεφάλου

Εκκλησίας, ανεξαρτήτως του μεγέθους αυτής, να απολαμβάνει το καθεστώς πλήρους εσωτερικού αυτοδιοικήτου.

Πρέπει επίσης να προστεθεί ότι η ορολογία στην οποία χωρίς να υπάρχει κανένας λόγος κατέφυγε ο Σεβασμιώτατος κ. Αθανάσιος κατά την αξιολόγησή του των διορθοδόξων σχέσεων, είναι τέλειο δάνειο από το πολιτικό λεξιλόγιο της εποχής του «ψυχρού πολέμου». Όμως έχουν σημειωθεί μεγάλες αλλαγές στον πολιτικό κόσμο: το Σύμφωνο της Βαρσοβίας, όπως και ο χωρισμός της Ευρώπης σε δυο αντιμαχόμενα στρατόπεδα δεν υπάρχει πλέον εδώ και χρόνια.

– Κατά πόσον ισχύει η εκτίμηση του Μητροπολίτου Αθανασίου της Ορθοδοξίας η οποία χαρακτηρίζεται δήθεν δια μια "προτεσταντοποίηση" διοικητικώς;

– Διατί πρέπει οπωσδήποτε να κινούμεθα στα πλαίσια μιας δυαδικής αντιθέσεως «Ρωμαιοκαθολικισμός - Προτεσταντισμός»; Η υφιστάμενη διοίκηση της Ορθοδόξου Εκκλησίας ανταποκρίνεται στην Ορθόδοξη εκκλησιολογία επιτρέποντας έτσι να αποφύγουμε ακρότητες τόσο του Ρωμαιοκαθολικού διοικητικού συστήματος (Παπισμός), όσο και του προτεσταντικού.

Κατά τη γνώμη μου δεν πρέπει να ασχολούμεθα με το διοικητικό σύστημα της ανά την οικουμένη Ορθοδοξίας, αλλά με την κοινή μας αντίδραση στα επίκαιρα προβλήματα, τα οποία ειδικότερα είναι τα ακόλουθα: η απειλή για την χριστιανική παρουσία στη Συρία και την περιοχή της Μέσης Ανατολής, η ανάγκη των συντονισμένων προσπάθειών στον αγώνα για τις ευαγγελικές ηθικές αξίες. Υπό αυτή την έννοια το αυτοδιοίκητο των αυτοκεφάλων Εκκλησιών δεν παρουσιάζει κανένα εμπόδιο.

– Πως σχολιάζετε τα του Μητροπολίτου Ελπιδοφόρου στο προαναφερθέν άρθρο του όπου ισχυρίζεται ότι ο πρώτος μεταξύ των Προκαθημένων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών απολαμβάνει αποκλειστικά προνόμια, τα οποία τον καθιστούν «πρώτο άνευ ίσων» (*primus sine paribus*), ότι «το πρωτείον εις τον πρώτον πάντα υποστασιάζεται εκ του τόπου, της τοπικής Εκκλησίας», ενώ ο πρώτος δεν είναι αποδέκτης του πρωτείου, αλλά αντίθετα είναι η πηγή του;

– Αυτή η θέση, κατά την άποψή μου, είναι μια απόκλιση από την μακραίωνα Ορθόδοξη παράδοση, διότι αγνοεί τα αποτελέσματα της σχεδόν χιλίων ετών αντιπαράθεσης με τη λατινική Δύση και προσεγγίζει κατά το μέγιστο το παπικό εκκλησιολογικό πρότυπο.

Για να μην αναφέρουμε τα μεγάλα προβλήματα στα οποία μπορεί να οδηγήσει ένας τέτοιος ισχυρισμός των διορθοδόξων σχέσεων, διότι τέτοιες δηλώσεις θέτουν σοβαρά εμπόδια στην περαιτέρω ανάπτυξη ενός έντιμου διαλόγου Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών: άλλωστε ο Άγιος

Προύσης διατύπωσε τη θέση των Ορθοδόξων έτσι ώστε μεταξύ της Ορθόδοξης και της Ρωμαιοκαθολικής διδασκαλίας περί Εκκλησίας δήθεν δεν υπάρχει σχεδόν καμία διαφορά. Ελπίζω ότι πρόκειται απλώς δια προσωπική γνώμη του Σεβασμιωτάτου κ. Ελπιδοφόρου και όχι δια κοινή θέση της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως.

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/51767/>